

Mottó: „A műtét olyan, mint egy színdarab.”

Nem a zene doktora. Vagy mégis?

Dr. Hábetler András szívesen lett volna sebész vagy pszichiáter. Jelenleg azonban operaénekesként keres és talál (gyógy)módokat zenei katartikus élmények átélésére – ami tudvalevően jól tesz az egészségnek –, orvosolja a krónikus zenei tájékozatlansággal kapcsolatos panaszokat; mesél, énekel, gyógyít a színpadon, hanggal, humorral, lelkesedéssel, ismeretterjesztéssel. Mi, a közönség beülünk, hátradőlünk és gyógyulunk. Nevetünk: ezzel mozognak a rekeszizmaink és hosszabbodik az életünk, sírunk: így megszabadulunk a stressz okozta panaszoktól, feszültségtől, és nem mellesleg tudást is szerzünk, ami pedig tájékozottá tesz és megvéd a tudatlanság betegségével szemben.

Szöveg: Máté Kriszta

A Dr. Hábetler Andrással való találkozás nagy tanulsága, hogy mi minden megfér az életben egymás mellett. A fiatal olvasóknak üzenem, hogy legyenek bátrak és csináljanak végig olyan dolgokat is, amelyeket mások (elsősorban a szüleik vagy az idősebbek) teljes képtelenségnek tartanak. Lehet komolyan vízilabdázni, biológusnak készülni, jogi egyetemre felvételizni, aztán lehet úgy járni kilenc évig egy orvosi egyetemre, hogy az ember végül operaénekes lesz. Miért ne? Hiszen mindenfajta tudásnak van valamilyen haszna, ha más nem, akkor az, hogy az ember felismeri, milyen hasonló lehet két, látszólag teljesen más szakma.

Mi a közös az orvoslásban és az éneklésben?

Sok közös vonása van a két területnek. Sebészeti gyakorlaton az első műtét alkalmával döbbsentem rá: „Ez olyan mint a színház!”. Már külsőségeiben is. Kezdve a jelmezbe való átöltözéssel: műtős ruha, kesztyű, maszk. Aztán ott a bemosakodás, mint egyfajta rituális sminkelés. És közben megy fel az adrenalin, koncentráció a figyelem, megszűnik a külvilág, majd kezdődhet az előadás: a műtét, a dráma. Minden operáció követi egy jó színdarab dramaturgiáját. Bevezetés-feltárás, konfliktus-szembesülés az elváltozással, megoldás-eltávolítás, befejezés-lezárás, bevarrás. Nem véletlenül nevezik a műtőt angolul operating theater-nek vagy egyszerűen csak theater-nek, azaz színháznak. Ahol az operáló orvos is átéli azt a bizarr, mákonyos érzést, amit a színész is a színpadon, amikor megéli, a közönség „jön vele”, hogy a nézők odaadták magukat neki, hogy most ő „élet és halál ura”. Az orvos a műtőasztal mellett a szó szoros értelmében az! És még valami: a műtét közben – az arcokat eltakaró maszkok ellenére – egy pillanat alatt mindenkiről lehet tudni, hogy milyen ember, hogy tudja-e a szakmáját, hogy milyen a stresztűrő képessége, hogy hogyan tud együttműködni másokkal. Ahogy a színpadon is rögtön érzed, ki a tehetséges, és ki nem az, ki mond igazat és ki hazudik. Az egyiket felülről, lesajnálva nézed, és szégyelled magad helyette, a másikat csodálattal bámulod, ahogy egyre nagyobb lesz a színpadon. Ez utóbbi a végén már akkora, mint egy hegy, és a belőle áradó energia felkap és visz magával.

A Mata Hari c. opera előadásán Herczenik Annával és Keszei Borival

Neked ki volt ilyen, aki ezt a fajta energiát sugározta a színpadon vagy a színpadról?

Ének- és színpadi tehetségnek két példáját tudnám megnevezni. Az egyik Melis György, aki a legnagyobb előadóművész volt, akit valaha láttam, és mindemellett fantasztikusan énekelt is. Sosem felejttem el, amikor még az „átkosban” egy műsorban, ahol mindenki mást csinált, mint ami a saját művésze, elszavalta Arany János: Fülemlé című versét. Szerintem a legnagyobb előadóművészek egyike volt. A másik, számomra szintén ritkán látható és hallható kaliberű, lélegzetelállító színpadi egyéniség Marton Éva volt. Őt látva, hallgatva döbbenhetsz rá, mekkora energiát tud egy kivételes operanékes a színpadról sugározni. Marton Éva az Elektrában bőven kiváltotta volna Paks II-t!

A külföldi énekesek közül egyfajta idol számomra Bryn Terfel, walesi basszusbariton énekes, aki szerintem sok szempontból forradalmasította az operajátszást. Olyan varázslatot tud, amit kevesen: azt érzed, hogy az a nagydarab pasi ott a színpadon a legjobb barátod.

Ez a cél, hogy az énekes, szereplő a közönség legjobb barátja legyen?

Hogy nem árt az összehatásnak, az biztos. Az igazi cél persze az, hogy a közönség Mozartot érezze a barátjának. És itt jön az előadók felelőssége. Legjobb

tehetségünkkel, sőt azon túl is azon kell lennünk, hogy életnagyságban megmutassuk a közönségnek ezeket a génuszokat, és hogy találkozhassanak a zsenialitásukkal a remekműveiken keresztül. A mi dolgunk az, hogy olyan viszonyokat teremtsünk, olyan állapotba hozzuk a közönséget és önmagunkat, hogy el tudjon jönni Mozart. A többi már ő megcsinálja helyettünk. És akkor megtörténik a csoda! Amit együtt élünk át; szereplők és közönség egyaránt.

De ha a végén a közönség feláll és azt mondja: – „Na, anyukám ezt is láttuk, mi lesz ma vacsorára?” – az

tragédia! Akkor nem voltunk elég jók Mozarthoz, Verdihez, Wagnerhez, Puccinihez, Bartókhoz, és az megengedhetetlen. Több mint hiba, bűn!

Ehhez az is kell, hogy a többi szereplő is így gondolja, és partnerek legyenek ebben a törekvésben?

Hát igen! Ezért is alapítottam meg a FareMido Operatársulat Bt-t. Ez egy olyan baráti társaság, ahol zenéről, színházról hasonlóan gondolkodó énekesek, karmesterek, zenészek, az intézményes színházi kötöttségektől felszabadítva, a műfaj és az egymás iránti szeretettel és tisztelettel, az együttjátszás örömeivel hozunk létre előadásokat. Abban bízunk, hogy ebből a közönség felé is át tud sugározódni valami, és ezáltal egyre több és több embert tudunk megnyerni az operának. Az operát nem azért kell szeretni, mert illik, meg mert az általános műveltség része, hanem azért, mert tényleg jó. Koncertjeink végén még azok is, akik most találkoztak vele először, azt kell, hogy érezzék: „Jé, én nem is tudtam, hogy szeretem az operát.”

NÉVJEGY: DR. HÁBETLER ANDRÁS BASSZBARITON, OPERARENDEZŐ

Kedvenc rendezése: Figaro házassága

Kedvenc helye: Margit híd pesti hídfője, ott szoktam éjszaka horgászni, de nem tartom meg a halakat, hanem visszadobom őket a vízbe.

Kedvenc meséje, mesehőse: Maugli

Kedvenc sportolója: Roger Federer és Faragó Tamás

Kedvenc pillanata: Gyermekeim születése

Kedvenc itala: Kávé

Kedvenc étele: Halászlé

Kedvenc illata: Tavasszal a szél illata

Kedvenc zeneszerzője: Természetesen Mozart

Hány fővel működik ez a társulat?

Ez nem egy kifejezett, állandó társulat. Kollégáimból, barátaimból áll össze egy-egy produkció. Azt szeretném, ha fokozatosan minél több kollégát tudnék bevonni. Akik benne vannak, nagyon szeretik. Az én dolgom, hogy olyan feltételeket teremtsék, hogy az előadó és a közönség között minél erősebb legyen az összhang, minél kevesebb a veszteség.

Hogyan kezeled, ha a rendező nem azt szeretné, amit te?

Az nagyon rossz, méghozzá mindenkinek. Igyekszem csendben végigcsinálni. Régebben próbáltam meggyőzni, megbeszélni, de ma már nem. Megokosodtam. Ma már tudom, ez az ő bulija. Persze az nagyon rossz, ha az, aki kijelöli a játszóteret, és megmondja a játékszabályokat, felkészületlen, nem tudja igazán a szakmát, urambocsá, tehetségtelen.

Hogy működik a rendezés folyamata nálad? Kitalárod, hogy mit, kinek, és egyszer csak jönnek az ötletek?

Ahogy egyre többet foglalkozom a darabbal, szép lassan kinyílik, beenged. Mintha egy elektromikroszkóppal nézném, úgy bolmlik ki a szerkezete, a zene, a dramaturgia, a viszonyok, a jellemek, és aztán hál' Istennek jönnek az ötletek. Mire elkezdjük a próbákat, kész van a fejemben a darab. Mindemellett nagy híve vagyok az improvizációnak, a rögtönzésnek. Egy próbafolyamat alatt rengeteg ötlet előkerül, de fontos, hogy

legyen az elején egy koncepció, ami mentén haladni kell.

Hallottam egyszer egy beszélgetésben, hogy Szinetár Miklós külön rád írt egy szerepet a Cigánybáróban. Mernél te is ilyet tenni egy darab érdekében?

Sajnos ilyen szempontból nincs bennem elegendő tisztelet. Ha úgy érzem, hogy egy darab nem elég jó, akkor bizony belenyúlok. Szégyellem, de így van. Például Cimarosa Titkos házasságánál azt gondoltam, hogy a darab se zeneileg, se dramaturgiailag nem kifejezetten izgalmas, ezért átírtam a történetet. A zenei részébe pedig a korabeli pasticcio módszerrel Mozart, Händel, Vivaldi zenei betéteket csempészttem. Persze volt, aki azt mondta, hogy ez egy merénylet, de azt gondolom, hogy miért ne lehetne így tenni. A darab működjön, a nézők szeressék, ne vessenek, jöjjenek vissza! Nem azért alakítom át, mert én valamit ki akarok mondani, magamra akarom irányítani a figyelmet, hanem azért, hogy működjön és élvezhető legyen. Ha pedig egy darab annyira jó, mint pl. a Figaro házassága, akkor ilyen módon nem nyúlunk hozzá. Csak annyira, hogy olyan legyen a hatása, mint amilyen 230 éve volt. A téma időtlen: az élet nevű társasjáték az emberi játszmák kusza sokaságával, és egy kis társadalomkritika: az uralkodó osztály hatalommal való visszaélése. A közönség tehát érezze azt, amit a korabeli közönség érzett! Ezt segíti, ha ma játszódik, a gróf pedig legyen benne egy mai politikus, mai hangzatos jelszavakkal.

Neked fontos a csend?

Nekem nincs olyan, hogy csend, mert ha csend van, akkor ott vannak a gondolataim, a csend nekem egyenlő a halállal. Én szinte folyton zenét hallgatok, működési feltételem a zene.

Beszélgetésünk közben néhány-szor rezeg a telefonja (pedig kíváncsi lennék, milyen zene a csengőhangja...). A lányát rögtön visszahívja, de ő nem veszi fel. Megállapítjuk, hogy a legbosszantóbb gyermekeink mobiltelefon használatában, hogy nem veszik fel. A másik lánya is telefonál, „mindjárt nagy-nagy szeretettel visszahívlak”, mondja a

HÁTTÉR – DR. HÁBETLER ANDRÁS

Dr. Hábetler András basszbariton operaénekes, magánénekes, operarendező, a Magyar Állami Operaház állandó vendégművésze. Budapesten született, 1973-ban. Házas, lányai Hanna és Sári 16 és 14 évesek.

Énektanulmányait magánúton végezte, mesterei voltak többek között: Kincses Veronika, Polgár László, Ercse Margit és Mircea Breazu. Operaénekesként 2000-ben debütált, a Don Giovanni Masettoját énekelte a Diósgyőri Várban, Kovalik Balázs rendezésében.

2000 és 2002 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem énekszakának vendéghallgatója, itt olyan vizsgaelőadásokban szerepelt, mint: Monteverdi: Poppea megkoronázása, Händel: Giustino, Massenet: Don Quichotte, Poulenc: Tiresias keblei.

Az Operaházban 2003 szeptemberében debütált a Várnász II. favágójaként. 2003 és 2005 között a színház stúdiósa, azóta állandó vendégművésze. Főbb szerepei: Figaro (Mozart: Figaro házassága), Masetto (Mozart: Don Giovanni), Papageno (Mozart: A varázsfuvola), Nachtigall (Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok). Saját társulatot alapított FareMido néven, tagjai az Operaház művészei, többek között Fodor Beatrix, Keszei Bori, Mester Viktória, Boncsér Gergely, Köteles Géza.

Miskolcon a Varázsfuvolában

telefonba, hát igen, a meghatározó pillanat, ami életünkben gyermekeink születésével kezdődik, sosem fejeződik be, mindig velünk van. Még néhány rövid kérdésre van időnk.

A lányok énekelnek?

Hannának (16) nagyon szép hangja van, jár is énekórára, támogatnám, motiválnám is, ha hagy-ná. De a röplabda és az iskola pillanatnyilag minden idejét lefoglalja. A kisebbik lányom, Sári (14) is röplabdázik, jó érzéke van a nyelvekhez, szegény, most nagyon tanul a gimnáziumi felvételire.

Neked mit adott a vízilabda?

Azt a furcsa magabiztosságot, hogy hiába van az ember 120 kg környékén, lóg a hasa és slamposan kövér, mégis valamiféle irracionális magabiztossággal járhat-kelhet az életben. Kialakul egy sajátos önképe.

Mert emlékszik arra, amikor még jól nézett ki?

Pontosan! És ez igaz fordítva is. A másik hatása a vízilabdának, hogy az ember megtanulja, hogy milyen csapatban játszani, tanít alkalmazkodni és érdeket érvényesíteni. De a vízipólónak köszönhetem azt is, hogy ki merek állni emberek elé beszélni, vagy akár énekelni.

És az Orvosi Egyetem? Számomra irigylésre méltó, hogy valaki csak azért tanul valamit

hosszú évekig, mert élvezzi, pedig tudja, hogy nem az lesz a szakmája..

Nekem olyan sok fontos katartikus élményt adott, amit az átlagember nem él át...

És ezért a néhány katartikus élményért érdemes megtanulni az anatómiát?

Már ha az ember megtanulja, de ha nem tanulja meg, és folyton megbukik, akkor is kemény, és még sokáig is tart. Végül persze sikerült befejeznem nekem is, mert az egyetemen örültek volna, ha már nem vagyok ott, és megígértették velem, hogy beteg embertársaim felé gyógyító szándékkal sosem közeledem majd. Persze ez csak vicc!

Lenne olyan orvosi terület, amit szívesen gyakorolnál?

Több is! Szívesen lennék sebész vagy pszichiáter, de gyerekgyógyász például nem tudnék lenni, mert puha vagyok hozzá, együtt sírnék a gyerekekkel.

Megcsörren a telefon, a lánya az, edzésre mennek. Minden más csak másodlagos, a születés pillanata sosem múlik el.

Dr. Hábetler András operaénekes hangját március 17-i, Amadeus előadásunkon hallhatják a Müpában.

Május 18-án a BDZ Junior keretében a Klauzál házban lépe fel 15:00 órától, a Budafoki Dohnányi Zenekar közreműködésével.